

N:o 134.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj kl. 4 e. m.

*Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
aflöningsförhöjning till riksförsäkringsanstaltens tjänste-
män och betjante.* (R. A).

I en till Riksdagen den 20 sistlidne mars aflåten proposition (n:o 100) har Kungl. Maj:t under återopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva,

dels att utöfver det belopp, som vid anvisande af anslag från arbetarförsäkringsfondens intressemedel till upprätthållande af riksförsäkringsanstaltens verksamhet beräknats till aflöningar, finge för år 1908 af samma medel användas ett belopp af 2,100 kronor för beredande af ålderstillägg till vissa tjänstemän samt en vaktmästare vid anstalten;

dels ock att från och med år 1909 det belopp å förslagsvis 74,200 kronor, som anvisats af omförmälda intressemedel att årligen användas till bestridande af aflöningar till riksförsäkringsanstaltens tjänstemän och betjante samt expenser vid densamma, finge ökas till förslagsvis 87,000 kronor.

Till återopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anfört följande:

»Uti underdånig skrifvelse den 8 oktober 1907 med förslag till stat för riksförsäkringsanstalten för år 1908 har anstalten hemställt om ålderstillägg från och med år 1908 åt vissa befattningshafvare vid anstalten.

Därjämte har riksförsäkringsanstalten i särskild skrifvelse af samma dag gjort framställning om viss förhöjning af de till anstaltens tjänstemän och betjante för närvarande utgående aflöningar.

Till en början ber jag få i korthet redogöra för riksförsäkringsanstaltens nuvarande organisation.

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 4 Saml. 1 Afd. 79 Häft. (N:is 134 o. 135). 1

Anstalten utgöres af en öfverdirektör och chef samt såsom ledamöter två byrådirektörer och en sekreterare och ombudsman.

Byrådirektörerna äro chefer för hvar sin byrå, nämligen den ena för den försäkringstekniska och statistiska byrån samt den andra för skaderegleringsbyrån.

Hos riks försäkringsanstalten finnas därjämte anställda en öfverläkare, tre notarier, en å hvardera af anstaltens två byråer och en såsom biträde åt sekreteraren och ombudsmannen, samt en registrator. Slutligen äro hos anstalten anställda två vaktmästare, af hvilka en tjänstgör såsom förste vaktmästare.

Enligt instruktionen må ämbetsverket i mån af behof anställa amanuenser och andra extra biträden samt extra vaktbetjante; och finnas för närvarande anställda två amanuenser och sju kvinnliga biträden.

Denna organisation af riks försäkringsanstalten är i hufvudsak grundad på ett af tillkallade sakkunniga den 8 januari 1901 i frågan afgifvet betänkande.

Kommitterades år 1901 afgifna förslag till aflöningsförmåner.

Beträffande aflöningsförmåner hade dessa kommitterade ansett, att för anstaltens chef lägre aflöning än 10,000 kronor icke borde ifrågasättas. I fråga om aflöningen åt de båda afdelningscheferna och sekreteraren påpekade kommitterade, att de göromål, som skulle komma att åligga dessa tjänstemän, utan tvifvel framdeles komme att antaga sådant omfång, att deras befattningar blefve fullt jämförliga med byråchefs befattningar inom andra statens ämbetsverk af liknande omfattning, men kommitterade ansågo emellertid, att aflöningen i början af anstaltens verksamhet kunde sättas lägre än för vanliga byråchefer, nämligen till 3,000 kronors lön och 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar jämte två ålderstillägg å 500 kronor hvardera efter respektive 5 och 10 års tjänst. Aflöningen skulle således tillsvidare blifva densamma som för tjänstemän af andra graden inom statens centrala ämbetsverk.

För notarierna och registratorn föreslogo kommitterade aflöningsförmåner motsvarande de för tjänstemän af första graden gällande eller 1,800 kronor i lön, 1,200 kronor i tjänstgöringspenningar samt två ålderstillägg hvardera å 500 kronor.

Såsom arfvode till öfverläkaren föreslogs ett belopp af 3,000 kronor. Slutligen föreslogo kommitterade såsom aflöning till förste vaktmästaren 1,200 kronor och till vaktmästaren 800 kronor.

Departementschefens hemställen den 4 januari 1902.

Då chefen för civildepartementet den 4 januari 1902 inför Kungl. Maj:t anmälde frågan om inrättande af en riks försäkringsanstalt, biträdde han kommitterades förslag i fråga om års aflöningen till anstaltens chef. Däremot ansåg departementschefen, att de tre afdelnings-

cheferna borde redan från första början likställas med byråchefer i statens centrala ämbetsverk och således erhålla 4,400 kronors lön och 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar jämte det vanliga ålderstillägget af 600 kronor. I öfrigt anslöt sig departementschefen till kommitterades förslag, dock efter jämkning af de för vaktmästarna ifrågasatta aflöningsförmåner till motsvarighet mot förhållandena vid andra centrala ämbetsverk.

I enlighet med hemställan af departementschefen, som i motsats mot kommitterade ansåg, att aflöningarna åt tjänstemännen borde uppföras på ordinarie stat, föreslog Kungl. Maj:t därefter genom proposition den 4 januari 1902, nr 15, Riksdagen att, med godkännande af ett af departementschefen enligt förenämnda grunder uppgjort förslag till aflöningsstat för en riksförsäkringsanstalt att gälla från och med år 1903 samt af de villkor, departementschefen föreslagit för löneförmånernas åtnjutande, medgifva, att från och med år 1903 till bestridande af aflöningarna till anstaltens tjänstemän och betjante finge årligen af arbetarförsäkringsfondens intressemedel användas ett belopp af 46,100 kronor.

Statsutskottet, till hvars behandling propositionen hänvisats, ansåg, att ordinarie stat för riksförsäkringsanstalten icke borde redan från början fastställas, men att till bestridande af utgifterna för dess förvaltning erforderliga medel borde ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. Emellertid ansåg utskottet vissa uttalanden påkallas beträffande ordnandet af denna förvaltning. Utskottet fann sålunda den för chefen föreslagna aflöningen vara för högt tilltagen och lämpligen kunna sättas till 8,000 kronor. Aflöningarna för de två afdelningscheferna och sekreteraren borde också, enligt utskottets mening, kunna tillsvidare begränsas till de af kommitterade i sådant afseende förordade beloppen, hvilka, såsom ofvan nämnts, motsvarade löneförmånerna för andra gradens tjänstemän hos statens centrala ämbetsverk. Då enligt utskottets förslag samtliga tjänstemän skulle anställas på extra stat, ansåg utskottet det icke vara anledning att, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, vid beviljande af medel särskilja aflöningarna från öfriga med ifrågasvarande förvaltning förenade kostnader, utan förordade, att gemensamt anslag för ändamålet anvisades.

Riksdagens
beslut 1902.

I enlighet med statsutskottets hemställan beslöt också Riksdagen, på sätt i skrifvelse den 13 maj 1902 anmälts, medgifva, att från och med år 1903 finge till bestridande af aflöningar till riksförsäkringsanstaltens tjänstemän och betjante samt expenser vid densamma årligen

användas förslagsvis 58,000 kronor, dock under villkor att anstaltens chef aflönades med högst 8,000 kronor, samt att aflöningarna till en hvar af anstaltens två afdelningschefer och dess sekreterare icke utginge med högre belopp, än som motsvarade aflöning för tjänstemän af andra graden vid statens centrala ämbetsverk. Beloppet skulle utgå af arbetarförsäkringsfondens intressemedel.

Enligt skrifvelse den 19 maj 1904 har Riksdagen sedermera, på framställning af Kungl. Maj:t, höjt beloppet, som må för ofvanberörda ändamål användas, till 74,200 kronor, men denna ökning har afsetts allenast till bestridande af ökade kostnader för expenser i anledning af anstaltens verksamhet.

Nu gällande
aflöningsstat.

Allt sedan år 1903 har Kungl. Maj:t för hvarje år fastställt stat för riks-försäkringsanstalten i öfverensstämmelse med de uttalanden, som legat till grund för Riksdagens beslut i ämnet.

Senast har detta skett genom nådiga brefvet den 31 december 1907, enligt hvilket aflöningsstaten för innevarande år är bestämd på följande sätt:

Stat:

Öfverdirektören	kronor	8,000: —
däraf 5,500 kronor skola anses motsvara lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar.		
1 byrådirektör.....	»	4,500: —
1 »	»	4,500: —
och skola för hvardera byrådirektören 3,000 kronor anses motsvara lön samt 1,500 kronor tjänstgöringspenningar.		
1 sekreterare och ombudsman.....	»	4,500: —
däraf 3,000 kronor skola anses motsvara lön samt 1,500 kronor tjänstgöringspenningar.		
1 tjänsteman af första graden.....	»	3,000: —
3 tjänstemän » » »	»	9,000: —
och skola för hvar och en tjänsteman af första graden 1,800 kronor anses motsvara lön samt 1,200 kronor tjänstgöringspenningar.		

Transport kronor 33,500: —

	Transport kronor	33,500: —
1 öfverläkare, arfvode	»	3,000: —
1 vaktmästare	»	1,100: —
däraf 800 kronor skola anses motsvara lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar.		
1 vaktmästare	»	800: —
däraf 500 kronor skola anses motsvara lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar.		
	Summa kronor	38,400: —

I afseende å åtnjutandet af ofvan angifna aflöningar har Kungl. Maj:t stadgat:

att de med hvarje befattning förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort — däri inbegripen den tid, han är af tjänsteresa upptagen — eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjänsten förrättat;

att den, som af sjukdom hindras att sin tjänst förrätta, äger uppbära hela lönen, men att den, som eljest undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpliktas att under ledighet, utöfver sina tjänstgöringspenningar, afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

samt att vid sjukdomsfall eller när det erfordras i följd af tjänsteresa eller för beredande af semester tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning inom verket, densamma emot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än tre månader under året.

På sätt förut nämnts, hade riksförsäkringsanstalten i sin underdåniga skrifvelse med förslag till stat för år 1908 hemställt, att däri måtte uppföras ålderstillägg åt vissa befattningshafvare, hvilka alltsedan den 1 januari 1903 innehaft befattning inom anstalten — en fråga rörande hvilken Eders Kungl. Maj:t vid fastställande af staten för år 1908 förklarade sig vilja framdeles besluta.

Enligt de för statens ämbetsverk i allmänhet gällande bestämmelser i afseende å ålderstilläggs utgående skulle, enligt hvad riksförsäkringsanstalten meddelar, sekreteraren och ombudsmannen, registratorn,

Riksförsäkringsanstaltens hemställan ang. ålderstillägg.

en notarie samt ene vaktmästaren vara berättigade att från och med den 1 januari 1908 komma i åtnjutande af ålderstillägg.

En af byrådirektörerna, I. E. O. Tengstrand, hvilken den 10 juli 1902 förordnats att från och med den 1 september 1902 vara byrådirektör i riksförsäkringsanstalten och fortfarande innehar detta förordnande, har åtnjutit tjänstledighet under så lång tid, att han icke utan vidare skulle vara berättigad till ålderstillägg, därest de bestämmelser rörande sådant tillägg, som gällde för de centrala ämbetsverken, då riksförsäkringsanstaltens anslagsbehof år 1902 af Riksdagen pröfvades, skola tillämpas.

Emellertid har Tengstrand uti en till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift i underdånighet anhållit att vid ålderstilläggets beräkning få tillgodoräkna sig den tid, han under tjänstledighet från riksförsäkringsanstalten utfört annat offentligt uppdrag. Tengstrand har därvid meddelat, att han, oberäknadt den tid han åtnjutit semester samt den tid han varit förordnad såsom adjungerad ledamot i järnvägsstyrelsen, varit tjänstledig från byrådirektörsbefattningen sammanlagdt 1 år 5 månader 21 dagar, men att han af denna tid tjänstgjort såsom sekreterare i två af Kungl. Maj:t tillsatta kommittéer, bangårdskommittén och statsjärnvägarernas organisationskommitté, under sammanlagdt 1 år 2 månader 11 dagar samt biträdt inom civildepartementet 1 månad 6 dagar.

Riksförsäkringsanstalten har för sin del tillstyrkt bifall till Tengstrands ansökning.

Riksförsäkringsanstaltens framställning om höjda aflöningsförmåner.

Riksförsäkringsanstalten har vidare, såsom jag förut omnämnt, i särskild skrifvelse gjort framställning om allmän förhöjning af de till anstaltens tjänstemän och betjante utgående aflöningar.

Riksförsäkringsanstalten erinrar till en början, att i anledning af särskilda nådiga propositioner 1907 års Riksdag med hänsyn särskildt till den högst betydande stegring i prisen å livets förnödenheter, som ägt rum sedan senast verkställda löneregleringar för de centrala ämbetsverken, fastställt väsentligen förhöjda aflöningsstater för några af dessa ämbetsverk, bland andra statskontoret, hvars lönestat syntes vara afsedd att utgöra en normalstat för statens centrala ämbetsverk.

Då riksförsäkringsanstaltens tjänstemän och betjante med afseende å aflöningsförmåner hittills varit likställda med personalen vid de centrala ämbetsverken, anser riksförsäkringsanstalten — som funnit sig icke böra för närvarande föreslå ändring i de grunder, efter hvilka aflöningsarna till de särskilda befattningshafvarna i riksförsäkringsanstalten utgå — vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att riksförsäkrings-

anstalten jämväl kommer i åtnjutande af en förhöjning i aflöningsförmåner, motsvarande hvad Riksdagen beviljat för statskontoret, detta så mycket mera som aflöningsarna vid riks försäkringsanstalten äro uppförda å extra stat och anstaltens tjänstemän alltså icke komma i åtnjutande af den tryggade ställning, som tillkommer innehafvare af ordinarie befattning i statens tjänst.

Härvid har riks försäkringsanstalten erinrat därom, att enligt den för statskontoret fastställda nya aflöningsstaten begynnelse aflöningen utgör för första gradens tjänstemän 4,000 kronor, hvaraf 2,200 kronor skola anses såsom lön, 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 300 kronor som s. k. ortstillägg, samt för andra gradens tjänstemän -- med hvilka byrådirektörerna och sekreteraren hos riks försäkringsanstalten enligt för närvarande gällande bestämmelser äro likställda i afseende å aflöningsförmåner -- 5,800 kronor, däraf 3,600 kronor skola anses såsom lön, 1,800 kronor som tjänstgöringspenningar och 400 kronor som ortstillägg, hvartill komma för första gradens tjänstemän tre ålderstillägg å 500 kronor hvartdera efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring, samt för andra gradens tjänstemän två dylika ålderstillägg efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring, samt att vaktbetjäningen åtnjuter, förste vaktmästaren en aflöning af 1,500 kronor, däraf 900 kronor utgör lön, 450 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, samt vaktmästare en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor utgör lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, hvartill för sistnämnda klass af vaktbetjäning kommer ett ålderstillägg å 100 kronor efter 5 års tjänstgöring.

Under erinran att å statskontorets lönestat icke finnes upptagen någon befattning med lönegrad motsvarande öfverdirektörens och chefens förklarar riks försäkringsanstalten sig vidare anse det riktiga vara att förhöja öfverdirektörens aflöning i samma proportion som ökningen af generaldirektörens vid statskontoret, eller med ungefär 22 procent, hvarigenom öfverdirektörens aflöning skulle uppgå till omkring 9,760 kronor. Detta belopp har emellertid anstalten funnit lämpligen böra afrundas till 10,000 kronor.

Någon ökning i öfverläkarens arvode anser riks försäkringsanstalten för närvarande ej vara af behovet påkallad.

Med afseende å tillämpningen för riks försäkringsanstalten af statskontorets lönestat framhåller riks försäkringsanstalten, att den i nämnda lönestat upptagna aflöningstiteln »ortstillägg» icke synes behöfva i riks försäkringsanstaltens stat särskiljas från lönen. Ortstillägget har nämligen, erinrar anstalten, för de centrala ämbetsverken, hvilkas personal regelmässigt är bosatt i Stockholm, betydelse endast med afseende å

pensionsbeloppens storlek, under det att detsamma i alla öfriga hänseenden är likställt med lönen och afsedt att utgå i enahanda ordning som denna.

Med tillämpning af nu angifna grunder och hvad riksförsäkringsanstalten, såsom förut nämnts, föreslagit i fråga om ålderstillägg, skulle riksförsäkringsanstaltens aflöningsstat för år 1909 erhålla följande utseende:

Öfverdirektören	kronor 10,000: —
däraf 7,000 kronor skola anses motsvara lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar;	
1 byrådirektör.....	» 6,300: —
däraf 4,000 kronor skola anses motsvara lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 500 kronor ålderstillägg;	
1 byrådirektör.....	» 5,800: —
däraf 4,000 kronor skola anses motsvara lön och 1,800 kronor tjänstgöringspenningar;	
1 sekreterare och ombudsman.....	» 6,300: —
däraf 4,000 kronor skola anses motsvara lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 500 kronor ålderstillägg;	
1 tjänsteman af första graden.....	» 4,500: —
1 tjänsteman » » »	» 4,500: —
och skola för hvardera af sistnämnda båda tjänste- män 2,500 kronor anses motsvara lön, 1,500 kronor tjänstgöringspenningar och 500 kronor ålderstillägg.	
1 tjänsteman af första graden	» 4,000: —
1 tjänsteman » » »	» 4,000: —
och skola för hvar och en af dessa båda tjänste- män 2,500 kronor anses motsvara lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar;	
1 öfverläkare, arfvode.....	» 3,000: —
1 vaktmästare	» 1,500: —
däraf 1,050 kronor skola anses motsvara lön och 450 kronor tjänstgöringspenningar;	
1 vaktmästare	» 1,300: —
däraf 850 kronor skola anses motsvara lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 100 kronor ålderstillägg.	

Summa kronor 51,200: —

Denna summa öfverstiger med ett belopp af 12,800 kronor det till aflöningar för närvarande utgående beloppet af 38,400 kronor.

Riksförsäkringsanstalten erinrar, att Riksdagen såsom förutsättning för tillämpning af den nya lönestaten för statskontoret föreskrifvit, att samtliga ordinarie tjänstemän och betjante skola förpliktas att, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag, och förklarar sig icke hafva något att invända emot införande af en dylik bestämmelse äfven för riksförsäkringsanstaltens del.

Under förutsättning att Riksdagen på nådig framställning beviljar ökad anslag till aflöningar för riksförsäkringsanstaltens tjänstemän och betjante, skulle i allt fall den nya aflöningsstaten icke kunna börja att tillämpas förrän den 1 januari 1909. Det synes emellertid, anmärker riksförsäkringsanstalten, skäligt, att anstaltens personal redan med 1908 års ingång kommer i åtnjutande af de förhöjda aflöningsbeloppen. Detta skulle enligt anstaltens åsikt lämpligen, i öfverensstämmelse med hvad som under år 1907 ägt rum vid statens järnvägar, kunna ske därigenom, att riksförsäkringsanstaltens personal under år 1908 tilldelades ett personligt lönetillägg, motsvarande skillnaden mellan de aflöningsförmåner, som enligt gällande bestämmelser tillkomma vederbörande befattningshafvare, samt den aflöning, som han skulle hafva åtnjutit, därest den nya aflöningsstaten varit gällande vid 1908 års början.

Under återopande af hvad sålunda blifvit anfördt har riksförsäkringsanstalten i underdånighet hemställt, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att för ökning af aflöningarna åt riksförsäkringsanstaltens tjänstemän och betjante, i enlighet med det af riksförsäkringsanstalten ofvan afgifna förslag till aflöningsstat, må från och med år 1909 det belopp å förslagsvis 74,200 kronor, som för närvarande får användas till bestridande af aflöningar åt anstaltens tjänstemän och betjante samt expenser vid densamma, ökas till förslagsvis 87,000 kronor;

att under år 1908 ett belopp af högst 12,800 kronor må utgå till beredande åt riksförsäkringsanstaltens personal af ett personligt lönetillägg, motsvarande skillnaden mellan de aflöningsförmåner, som enligt gällande bestämmelser tillkomma personalen, och den aflöning, som skulle hafva tillkommit densamma, därest den nya staten varit gällande vid 1908 års ingång; samt

att de belopp, som sålunda användas, må anvisas att utgå ur arbetarförsäkringsfondens intressemedel.

Statskontorets
utlåtande.

På grund af nådig remiss har statskontoret den 9 december 1907 afgifvit utlåtande i ärendet.

Hvad beträffar frågan huruvida ålderstillägg bör beredas befattningshafvare vid riks försäkringsanstalten, har statskontoret ansett goda skäl föreligga för anstaltens därutinnan gjorda förslag. Med afseende särskildt å Tengstrand erinrar statskontoret, att 1907 års Riksdag vid fastställande af nya lönestater för vissa centrala ämbetsverk att tillämpas från ingången af år 1908 medgifvit, att äfven den tid, hvarunder tjänsteman åtnjutit ledighet för fullgörande af offentligt uppdrag, finge honom tillgodoräknas vid fråga om tillträde af stadgad förhöjning af lönen efter viss tids tjänstgöring. Och då Tengstrand med tillämpning af detta medgifvande skulle räkna fullt tillräcklig tjänstetid för att komma i åtnjutande af ålderstillägg, har det syntts statskontoret som om giltiga skäl skulle föreligga att söka utverka sådan aflöningsförhöjning till belopp af 500 kronor med ingången af år 1908 jämväl å Tengstrand.

Hvad därefter beträffar riks försäkringsanstaltens framställning om ökad t anslag till anstalten från och med år 1909 för beredande af förhöjda aflöningar till befattningshafvarna vid anstalten i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de lönebelopp, som fastställts i den nya lönestaten för statskontoret, erinrar statskontoret till en början därom, att såväl beträffande statskontoret som öfriga centrala ämbetsverk, för hvilka nya lönestater godkänts af 1907 års Riksdag, löneregleringen föregåtts af utredning genom särskilda kommitterade rörande behofvet af vederbörande verks omorganisation, möjligheten af indragning af någon tjänst m. m., samt att beträffande de centrala ämbetsverk, hvilkas stater ännu icke reglerats, sådan utredning antingen redan blifvit verkställd eller är afsedd att äga rum, innan löneroglering genomföres. På grund här af skulle det, säger statskontoret, möjligen kunna ifrågasättas, huruvida icke en dylik utredning borde äga rum jämväl rörande riks försäkringsanstalten, innan frågan om reglering af aflöningarna för anstaltens personal företages till afgörande. Statskontoret påpekar, att riks försäkringsanstalten emellertid i detta afseende intager en alldeles särskild ställning, i det att anstaltens organisation dels pröfvats så nyligen som vid 1902 års Riksdag dels ock fastställts endast tillsvidare genom anstaltens uppförande å extra stat. Vid sådant förhållande och då härutinnan någon ändring icke nu åsyftas, lärer, förmenar statskontoret, en reglering af aflöningsförhållandena vid anstalten kunna genomföras utan att medföra något som helst hinder eller olägenhet för en eventuell omorganisation af anstalten.

Statskontoret erinrar, att då riksförsäkringsanstalten genom 1902 års Riksdags beslut upprättades, personalens aflöningar afpassades efter då gällande stater för de centrala ämbetsverken. När nu för dessa verk fastställas nya stater med väsentligen förhöjda lönebelopp, såsom skett i den vid 1907 års Riksdag godkända och af Kungl. Maj:t den 18 oktober 1907 fastställda staten för statskontoret, har det synts statskontoret icke annat än billigt, att jämväl riksförsäkringsanstaltens personal kommer i åtnjutande af motsvarande aflöningsförbättring. Mot hvad riksförsäkringsanstalten i fråga om aflöningsbeloppen föreslagit har emellertid statskontoret ansett sig böra göra den erinran att, då enligt lagen angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension den 11 oktober 1907, som trädte i kraft med 1908 års ingång, pensionsafgift måste erläggas af dem, som komma att åtnjuta lön å statskontorets nya stat, under det att däremot för befattningshafvare vid anstalten, såsom icke å ordinarie stat uppförda, sådan skyldighet icke förefinnes, bifall till riksförsäkringsanstaltens framställning i oförändradt skick kulle leda till att anstaltens befattningshafvare i själva verket komme i åtnjutande af högre aflöning än motsvarande tjänstemän i statskontoret, hvaraf också skulle följa att vid eventuell öfverflyttning af anstalten på ordinarie stat, dess befattningshafvare skulle komma att lida minskning i innehafvande aflöningsförmåner. För undvikande af detta enligt statskontorets mening mindre lämpliga förhållande har det synts statskontoret, som om ett pensionsafgiften motsvarande belopp, afrundadt — där sådant för vinnande af en jämn summa erfordras — till närmast högre femtio- eller hundratal och, hvad vaktmästarna beträffar, till 30 kronor för förste vaktmästaren och 25 kronor för andre vaktmästaren, bör från de föreslagna nya aflöningsbeloppen afdragas; och borde afdraget ske å den del af aflöningen, som anses motsvara lön.

Beträffande de föreslagna aflöningsbeloppen i öfrigt har statskontoret icke annat att erinra, än att statskontoret funnit skäl icke vara anfördt för höjning af aflöningen till anstaltens chef i högre proportion än som tillämpats vid höjning af lönen till generaldirektören i statskontoret.

Statskontoret har därför föreslagit följande aflöningsstat för anstalten att tillämpas från och med år 1909.

	Aflöning	Hvaraf anses motsvara	
		Lön	Tjänstgöringspenningar
Öfverdirektören	9,400 —	6,400 —	3,000 —
1 byrådirektör	5,600 —	3,800 —	1,800 —
1 byrådirektör	5,600 —	3,800 —	1,800 —
1 sekreterare och ombudsman	5,600 —	3,800 —	1,800 —
1 tjänsteman af första graden	3,900 —	2,400 —	1,500 —
3 tjänstemän " " "	11,700 —	7,200 —	4,500 —
1 öfverläkare, arfvode	3,000 —	—	—
1 förste vaktmästare	1,470 —	1,020 —	450 —
1 andre vaktmästare	1,175 —	825 —	350 —

Härtill skulle komma ålderstillägg till dem, som funnes därtill berättigade.

Vid genomförande af sådan reglering af aflöningarna för anstaltens personal har statskontoret ansett det böra meddelas föreskrift om viss minimiarbets-tid å tjänsterummet i likhet med hvad som ägt rum vid fastställande af ny stat för statskontoret; och har statskontoret därjämte ifrågasatt, huruvida icke de villkor och bestämmelser, som meddelats för åtnjutande af de i dess stat upptagna löneförmåner, borde med de jämkningar, som kunde föranledas däraf att riks-försäkringsanstalten icke är å ordinarie stat uppförd, komma till tillämpning jämväl för åtnjutande af de nya aflöningarna för anstaltens personal. Särskildt beträffande förening af tjänster och mottagande af uppdrag utom tjänsten anser statskontoret böra meddelas enahanda stadgande, som i sådant afseende finnes i den nya staten för statskontoret infördt.

Vid bifall till statskontorets förslag till stat för anstalten samt för beredande af tillgång till de ifrågasatta ålderstilläggen erfordras en förhöjning med tillhoppa 11,145 kronor eller i rundt tal 11,200 kronor af anslaget till bestridande af aflöningar samt expenser vid anstalten.

Hvad slutligen angår riks-försäkringsanstaltens framställning om utverkande af särskildt anslag till beredande af personligt lönetillägg för år 1908 åt anstaltens personal, har statskontoret ansett det böra tagas i öfvervägande, huruvida icke nämnda personal, som åtnjutit dyrtidstillägg enligt därför gifna bestämmelser, bör komma i åtnjutande af

det extra lönetillägg för år 1908, som kan varda beviljadt tjänstepersonalen i de centrala ämbetsverk, hvilkas stater ännu icke hunnit omregleras.

Hvad till en början angår riks försäkringsanstaltens hemställan om ålderstillägg åt vissa befattningshafvare, synes skäligt och torde väl jämväl vid reglerandet af aflöningsförmånerna vid anstalten varit förutsett, att de af anstaltens befattningshafvare, hvilka enligt i allmänhet gällande bestämmelser uppfyllt villkoren för ålderstilläggs åtnjutande, erhålla sådant tillägg till samma belopp, som i staterna för de centrala ämbetsverken finnas för motsvarande befattningar å ordinarie stat upptagna. Hvad särskildt beträffar byrådirektören Tengstrand anser jag på de af statskontoret anförda skäl, att jämväl åt honom bör utverkas ålderstillägg från ingången af år 1908.

Departements-
chefens
yttrande.

Hvad vidare angår frågan om lönereglering för riks försäkringsanstaltens tjänstemän, har statskontoret ansett det möjligen kunna ifrågasättas, huruvida icke en sådan reglering borde föregås af en utredning rörande behovet af verkets omorganisation och möjligheten af indragning af någon tjänst m. m. Härvid ber jag till en början få erinra, att, såsom statskontoret ock påpekat, organisationen faststälts så sent som 1902 efter en af särskilda kommitterade verkställd grundlig utredning, och att anstalten icke är uppförd på ordinarie stat. Emellertid har jag för att kunna närmare bedöma särskildt frågan om möjligheten af indragning af någon tjänst infordrat upplysningar angående ökningen i anstaltens arbetsbörda sedan dess tillkomst.

Såsom nämndt är anstalten fördelad på två byråer, försäkringstekniska och statistiska byrån samt skaderegleringsbyrån, hvardera med sin byrådirektör såsom chef, hvarjämte äfven sekreteraren och ombudsmannen ingår såsom ledamot i anstalten.

Till *försäkringstekniska byrån* höra: ärenden angående afslutande af försäkring, ärenden rörande insamlande och bearbetande af det statistiska material och utförande af de beräkningar, som äro erforderliga för försäkringsafgifters bestämmande, beräkning af anstaltens fonder samt öfriga ärenden, som påkalla utredning i försäkringstekniskt och statistiskt afseende äfvensom utlåtande enligt 15 § af lagen den 5 juli 1901 så vidt angår fråga om arbetets beskaffenhet.

Å denna byrå hafva under åren 1903—1907 handlagts följande antal ärenden:

A r.	Antal försäkringsansökningar.	Antal förnyelser af försäkring.	Antal regleringar af försäkring.	Antal inköp af lifräntor.
1903	1,554	41	176	83
1904	983	1,119	1,301	259
1905	1,604	1,270	1,546	288
1906	1,812	1,713	2,265	269
1907	1,874	2,306	2,757	335

Härtill komma ärenden rörande uppgifter till försäkringssökande om premien för försäkring i anstalten m. m.

Till *skaderegleringsbyrån* höra: ärenden föranledda af olycksfall, som drabbat i anstalten försäkrad arbetare, eller af lifräntor, som inköpts i anstalten, äfvensom ärenden rörande utlåtande, enligt 15 § af lagen den 5 juli 1901, så vidt angår fråga om beräkning af invaliditetsgrad.

Antalet å denna byrå handlagda ärenden under motsvarande tidsperiod framgår af följande sammanställning:

Å r.	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.
Anmälda olycksfall	135	293	1,292	2,256	3,475
Utlåtanden om invaliditetsgrad	23	123	333	329	363
Summa	158	416	1,625	2,585	3,838

Sammanlagda antalet lifräntetagare vid slutet af hvart och ett af åren 1903—1907 har utgjort:

1903.	1904.	1905.	1906.	1907.
177	564	1,018	1,473	2,074

Hvarje anmälan om olycksfall har i regel medfört, utom erforderlig skriftväxling, minst ett beslut, ofta, såsom då olycksfallet föranlett invaliditet, flera beslut. Samma förhållande gäller om utlåtanden.

Till lifröntetagare utanordnas hvarje kvartal ersättningsbeloppen.

Till *sekreteraren och ombudsmannens* handläggning höra: frågor om anstaltens organisation, ordningsföreskrifter för dess tjänstemän och betjante samt instruktioner för de af ämbetsverket anställda ortsombud; frågor om tillsättande och entledigande af anstaltens tjänstemän och betjante samt rörande tjänstledighet och förordnande om uppehållande af befattning under ledighet; frågor om tillsättande och entledigande af ortsombud, om tillsyn öfver desamma samt om villkor, på hvilka ombuden antagas, frågor om anstaltens förvaltningskostnader, frågor om fastställande af allmänna villkor för erhållande af försäkring i anstalten, frågor om anordning enligt 21 § af lagen den 5 juli 1901 samt i öfrigt ärenden, som icke enligt hvad instruktionen angifver tillhöra annan byrå. Utredningar i anledning af Kungl. Maj:ts remisser m. m. tillhöra ock i allmänhet sekreteraren, så vidt utredningen icke afser allenast försäkringsteknisk fråga. Sekreteraren har vidare att företräda anstalten inför domstol eller annan myndighet och i allmänhet att ombesörja anstaltens rättsangelägenheter.

Af sekreteraren och ombudsmannen har under åren 1903—1907 föredragits följande antal ärenden:

1903.	1904.	1905.	1906.	1907.
807	652	623	591	677

Till ledning för bedömande af sekreterarens arbete såsom handhafvare af riksförsäkringsanstaltens ekonomi tjänar ock antalet verifikation till räkenskaper, något som framgår af följande tablå.

1903.	1904.	1905.	1906.	1907.
900	1,083	1,643	1,777	2,227

Såsom framgår af denna utredning, har omfattningen af riksförsäkringsanstaltens verksamhet ökats i den grad, att det icke lär äfven med utsträckt arbetstid å tjänsterummet kunna ifrågasättas att indraga någon nu befintlig befattning. Snarare synes mig utredningen peka därhän, att tidpunkten snart är inne, då ledamöterna i anstalten böra, såsom af kommitterade ifrågasatts och af vederbörande departementschef redan år 1902 föreslagits, erhålla ställning motsvarande de vanliga byråchefsbefattningarna inom andra centrala ämbetsverk. Då riksförsäkringsanstalten emellertid icke nu väckt fråga härom, anser jag mig icke hafva tillräcklig anledning att i sådant hänseende framlägga förslag.

På sätt riks försäkringsanstalten och statskontoret framhållit, lärer, under förutsättning att någon omorganisation af anstalten icke anses böra äga rum, vara billigt att dess personal nu kommer i åtnjutande af sådan aflöningsförbättring, som tilldelats motsvarande befattningshafvare vid statskontoret. I sitt utlåtande har emellertid statskontoret uttalat såsom sin åsikt, att de föreslagna aflöningsbeloppen borde jämkas med hänsyn därtill att riks försäkringsanstaltens personal icke såsom statskontorets vore förpliktad att erlägga pensionsavgift enligt lagen angående civila tjänstnehafvares rätt till pension. Denna uppfattning kan jag icke dela. Mot skyldigheten att erlägga pensionsavgift svarar nämligen rättigheten att vid uppnådd pensionsålder af staten erhålla pension, en rättighet som icke tillkommer riks försäkringsanstaltens personal. Att därför vid bestämmande af lönebeloppet göra afdrag för pensionsavgiften synes icke hafva berättigande under annan förutsättning än att staten skulle redan nu garantera tjänstemännen vid riks försäkringsanstalten pension svarande mot den, hvartill statskontorets tjänstemän äga rätt — något som emellertid icke lärer ifrågakomma. I detta sammanhang torde böra omnämnas, att en af riks försäkringsanstaltens tjänstemän såsom kvarstående å ordinarie stat i annat verk har skyldighet att erlägga pensionsavgifter.

Hvad angår aflöningen till riks försäkringsanstaltens chef ansluter jag mig jämväl härutinnan till hvad anstalten föreslagit, eller 10,000 kronor om året, detta särskildt med hänsyn därtill att icke ens detta belopp torde uppgå till hvad för en chefsbefattning i ett större enskildt företag af motsvarande beskaffenhet i allmänhet kan påräknas. För öfrigt tillåter jag mig erinra, att års aflöningen till chefen för försäkringsinspektionen, med hvilkens befattning den nu ifrågavarande torde vara närmast jämförlig, i enlighet med det för 1903 års Riksdag framlagda förslaget bestämts till 10,000 kronor.

De föreslagna aflöningsbeloppen torde lämpligen till vinnande af önskvärd likformighet böra fördelas i lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg.

Därest hvad jag sålunda föreslagit skulle vinna Eders Kungl. Maj:ts och Riksdagens godkännande, skulle krävas en anslagsförhöjning af 12,800 kronor.

Vid bifall härtill lärer Eders Kungl. Maj:t ej underlåta att i sammanhang med fastställande af ny stat för riks försäkringsanstalten meddela i tillämpliga delar motsvarande föreskrifter beträffande minimiarbetstid å tjänsterummet samt villkor och bestämmelser för åtnjutande af löneförmånerna, som stadgats för statskontorets personal.

Sålunda torde böra stadgas:

att med befattning, hvarom nu är fråga, icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med sådan befattning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår chef eller ledamot, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, riksförsäkringsanstalten uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort — däri inbegripen den tid han är af tjänsteresa upptagen — eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som erhållit förordnande att uppehålla befattningen;

att tjänsteman eller betjänt, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledighet utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller betjänt för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman eller betjänt varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af riksförsäkringsanstalten pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej riksförsäkringsanstalten finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsfall, eller när det erfordras till följd af tjänsteresa eller för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i riksförsäkringsanstalten, densamma bestrida, där fråga är om förordnande för öfverdirektören, mot den ersättning, Kungl. Maj:t bestämmer, men eljest mot

åtnjutande, om förordnandet erfordras till följd af sjukdomsförfall, af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar och, om förordnandet föranledes af tjänsteresa eller semester, af mot nämnda tjänstgöringspenningar svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, öfverdirektören, byrådirektörerna samt sekreteraren och ombudsmannen enhvar under en och en half månad samt tjänstemännen af första lönegraden enhvar under en månad;

att tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid af året, som af öfverdirektören bestämmes, begagna sig af semester; samt

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut.

Därest tjänsteman eller vaktmästare vid riksförsäkringsanstalten hädanefter skulle med tillämpning af de för motsvarande befattningar i statskontoret nu gällande grunder finnas berättigad till ålderstillägg, torde sådant kunna tillerkännas honom utan att Riksdagens bifall härtill för hvarje särskildt fall inhämtas.

Den af riksförsäkringsanstalten gjorda hemställan om utverkande af särskildt anslag, på det att anstaltens personal måtte beredas enahanda aflöningsförmåner för år 1908, som föreslagits för följande år, har jag icke ansett mig kunna biträda. De tjänstemän och betjante, som eljest kunna finnas därtill berättigade, torde emellertid för år 1908 komma i åtnjutande af den löneförbättring, som kan komma att beslutas i anledning af Eders Kungl. Maj:ts hos Riksdagen gjorda framställning om extra lönetillägg för samma år till vissa tjänstemän och betjante.»

*Utskottets
yttrande.*

Då Riksdagen år 1902 fattade beslut om riksförsäkringsanstaltens inrättande, fann Riksdagen icke skäl att, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, fastställa ordinarie stat för anstalten, utan ställde endast till Kungl. Maj:ts förfogande medel till bestridande af aflöningar till anstaltens tjänstemän äfvensom till expenser vid densamma. Härvid gjorde Riksdagen emellertid vissa uttalanden angående anstaltens organisation och om de särskilda aflöningarna samt bestämde i enlighet härmed beloppet af det för ändamålet afsedda anslaget. I följd häraf blefvo de särskilda befattningshafvarne vid riksförsäkringsanstalten i allmänhet tillerkända

aflöningar till samma belopp som de enligt då gällande bestämmelser utgående begynnelseaflöningarna för motsvarande tjänster vid statens centrala ämbetsverk. Då vid de löneregleringar, som för åtskilliga af dessa verk blifvit vid nästlidet och detta års riksdag genomförda, väsentligt förhöjda aflöningar blifvit bestämda och då öfriga centrala ämbetsverk torde komma att efter hand undergå löneregleringar i samma riktning, synes det vara billigt, att jämväl befattningshafvare vid riksförsäkringsanstalten komma i åtnjutande af motsvarande förbättring i sina aflöningar.

De medel, som af Kungl. Maj:t nu äskats för berörda ändamål, synas utskottet dock vara något större än som af omständigheterna påkallas. Såsom af statskontoret påpekats, skulle nämligen, vid det förhållande att pensionsafgift måste erläggas af dem, som uppbara lön å statskontorets nya stat, under det att för befattningshafvare vid riksförsäkringsanstalten, såsom icke uppförda å ordinarie stat, sådan skyldighet icke förefinnes, sistnämnda befattningshafvare vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag i själfva verket komma i åtnjutande af högre aflöning än motsvarande tjänstemän i statskontoret. I följd häraf skulle vid eventuell förflyttning af anstalten på ordinarie stat dess befattningshafvare komma att lida minskning i innehafvande aflöningsförmåner. För undvikande af detta mindre lämpliga förhållande har det synts statskontoret, som om ett pensionsafgiften motsvarande belopp med lämplig afrundning borde afdragas från de ifrågasatta förhöjda aflöningsbeloppen, och borde afdraget ske å den del af aflöningen, som ansåges motsvara lön. De erinringar, statskontoret sålunda framställt, synas utskottet vara väl grundade, och biträder utskottet därför statskontorets förslag i denna del. Hvad angår chefens aflöning anser utskottet att, då Riksdagen innevarande år i två fall för öfverdirektör bestämt en aflöning af 10,000 kronor, detta belopp jämväl bör läggas till grund vid bestämmande af aflöningen till riksförsäkringsanstaltens chef och att i följd häraf dennes aflöning bör utgå med nämnda belopp, minskadt med 400 kronor motsvarande i afrundadt tal pensionsafgiften, eller sålunda med 9,600 kronor.

För beredande åt befattningshafvare vid riksförsäkringsanstalten af de förhöjningar i aflöningarna, som utskottet ofvan förordnat, erfordras ett belopp af 9,245 kronor, under det att Kungl. Maj:t för detta ändamål begärt 10,700 kronor. I likhet med departementschefen anser utskottet lämpligt, att de förhöjda aflöningarna, såsom i de nya lönestaterna skett, fördelas i egentlig lön och ortstillägg samt tjänstgöringspenningar, och bör vid denna uppdelning det pensionsafgiften motsvarande afdraget utgå från den egentliga lönen.

För beredande af ålderstillägg åt fyra tjänstemän och en vaktmästare vid anstalten har Kungl. Maj:t begärt anvisande från och med innevarande år af 2,100 kronor, och har utskottet icke något att häremot

erinra. I sammanhang härmed har utskottet emellertid gent emot den mening, som i detta hänsende uttalats af departementschefen, velat framhålla, att äfven framdeles, då fråga uppstår om tillerkännande af ålders-tillägg åt någon befattningshafvare vid anstalten, Riksdagens bifall härtill bör inhämtas, så mycket mer som förhöjning af anslaget därigenom påkallas.

Den förhöjning i förslagsanslaget till aflöningar och expenser vid riksförsäkringsanstalten, som föranledes af de aflöningsförbättringar utskottet här ofvan tillstyrkt, utgör för innevarande år 2,100 kronor, att användas till ålderstillägg, och för följande år dels nyssnämnda till ålders-tillägg afsedda belopp 2,100 kronor, dels ock för förhöjning af aflönin-garna i allmänhet 9,245 kronor eller tillsammans 11,345 kronor, hvilket belopp lämpligen torde jämnas till 11,400 kronor. Nämnda förslags-anslag, som nu är bestämdt till 74,200 kronor, skulle sålunda från och med år 1909 höjas till 85,600 kronor.

På grund af det anförda får utskottet hemställa,

att Riksdagen må på det sätt bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen medgifver,

a) att utöfver det belopp, som vid anvisande af anslag från arbetarförsäkringsfondens intressemedel till upprätthållande af riksförsäkringsanstaltens verksamhet beräknats till aflöningar, må för år 1908 af samma medel användas ett belopp af 2,100 kronor för beredande af ålderstillägg till vissa tjänstemän samt en vaktmästare vid anstalten; och

b) att från och med år 1909 det belopp å förslags-vis 74,200 kronor, som anvisats af omförmälda intresse-medel att årligen användas till bestridande af aflöningar till riksförsäkringsanstaltens tjänstemän och betjänte samt expenser vid densamma, må ökas till förslagsvis 85,600 kronor.

Stockholm den 8 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

P. PEHRSON.

Reservation

af herrar *H. R. Törneblad* och *D. Persson*, hvilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.
